

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής, Διεύθυνση Υγείας των Ζώων

Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων

Εγχειρίδιο για τον έλεγχο και την πρόληψη της λύσσας

ΑΘΗΝΑ Μάιος 2013

Σκοπός της συνάντησης

- Ενημέρωση κυρίως για το πρόγραμμα εμβολιασμού των αλεπούδων
- Ενίσχυση της Γνωριμίας και Επικοινωνίας των εμπλεκόμενων αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων
- Χάραξη στρατηγικής
- Εντοπισμός των γκρίζων σημείων και προσπάθεια εύρεσης λύσεων

Πρόγραμμα επιτήρησης και καταπολέμησης της λύσσας στην Ελλάδα. Παθητική Επιτήρηση

**Τμήμα Ζωοανθρωπίνων
Διεύθυνση Υγείας των Ζώων
Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής
ΥΠΑΑΤ**

Ιστορία..

1970: Τελευταίο περιστατικό σε άνθρωπο

1987: Τελευταίο κρούσμα σε ζώα στην περιοχή του Έβρου

Η Ελλάδα ελεύθερη λύσσας: 1987 έως το 2012

Λύσσα στα γειτονικά κράτη

Νοέμβριος 2011: Θετική αλεπού στην περιοχή Seemli, FYROM, 300 μέτρα από τα ελληνικά σύνορα

- **Ενίσχυση του προϋπάρχοντος προγράμματος επιτήρησης (2003/99/EC Οδηγία) στους νομούς της βόρειας Ελλάδας**
- **Έγκριση και συγχρηματοδότηση από την Κοινότητα (1335168556180-1144/23-04-2012)**

Έγκριση συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Έγκριση προγράμματος οικονομικών αποζημιώσεων και ενισχύσεων, που προκύπτουν από την επιβολή κτηνιατρικών μέτρων εξυγίανσης του ζωικού κεφαλαίου, το έτος 2013. 1
- Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 182/2011 απόφασης του Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας που αφορά στην Σύσταση Επιτροπής με τον τίτλο «Επιτροπή Αναπτυξιακής και Κοινωνικής Πολιτικής Περιφερειακού Συμβουλίου» και μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σε αυτήν. 2

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Αριθμ. 1273/38892 (1)
Έγκριση προγράμματος οικονομικών αποζημιώσεων και ενισχύσεων, που προκύπτουν από την επιβολή κτηνιατρικών μέτρων εξυγίανσης του ζωικού κεφαλαίου, το έτος 2013.

1273/38892/29-3-2013 ΚΥΑ,
ΦΕΚ 730/Β'/29-3-2013

Πρόγραμμα επιτήρησης - 2012

- Επιδημιολογική επιτήρηση και έλεγχος «εισαγωγής» της νόσου στην Ελλάδα εξαιτίας της γειτνίασής της με χώρες που είχαν πρόβλημα

- Πρόγραμμα παθητικής επιτήρησης στα βόρεια σύνορα

Απόφαση 212/141/ΕΕ / 06/03/2012,
ΚΥΑ 1604/45066-11/4/2012

- Εφαρμογή: 16 Νομοί (Βόρεια – Βορειοδυτικά σύνορα).

Εφαρμογή προγράμματος 2012

- 4 Περιφέρειες
- 16 Περ. Ενότητες
- 44.490 sq. Km
- Περιοχές στην Ήπειρο κοντά στην Αλβανία, Περιοχές στη Μακεδονία – κοντά στο FYROM και στη Βουλγαρία και της Θράκης κοντά στην Τουρκία

Πρόγραμμα 2012

- Υποχρεωτικός εμβολιασμός όλων των σκύλων-γατών
Εμβολιασμός ποιμενικών και αδέσποτων σαρκοφάγων
- Η νόσος υποχρεωτικής κοινοποίησης στις αρμόδιες αρχές
- Κτηνίατροι, κυνηγοί, κτηνοτρόφοι και κάθε πολίτης : Υποχρέωση Κοινοποίησης
- Σε περίπτωση μη άμεσης κοινοποίησης → επιβολή κυρώσεων

Πρόγραμμα – Αρμόδιες Αρχές – Λοιποί φορείς

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και
Τροφίμων

- Γενική Δ/νση Κτηνιατρικής , Δ/νση Υγείας
των Ζώων, Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων

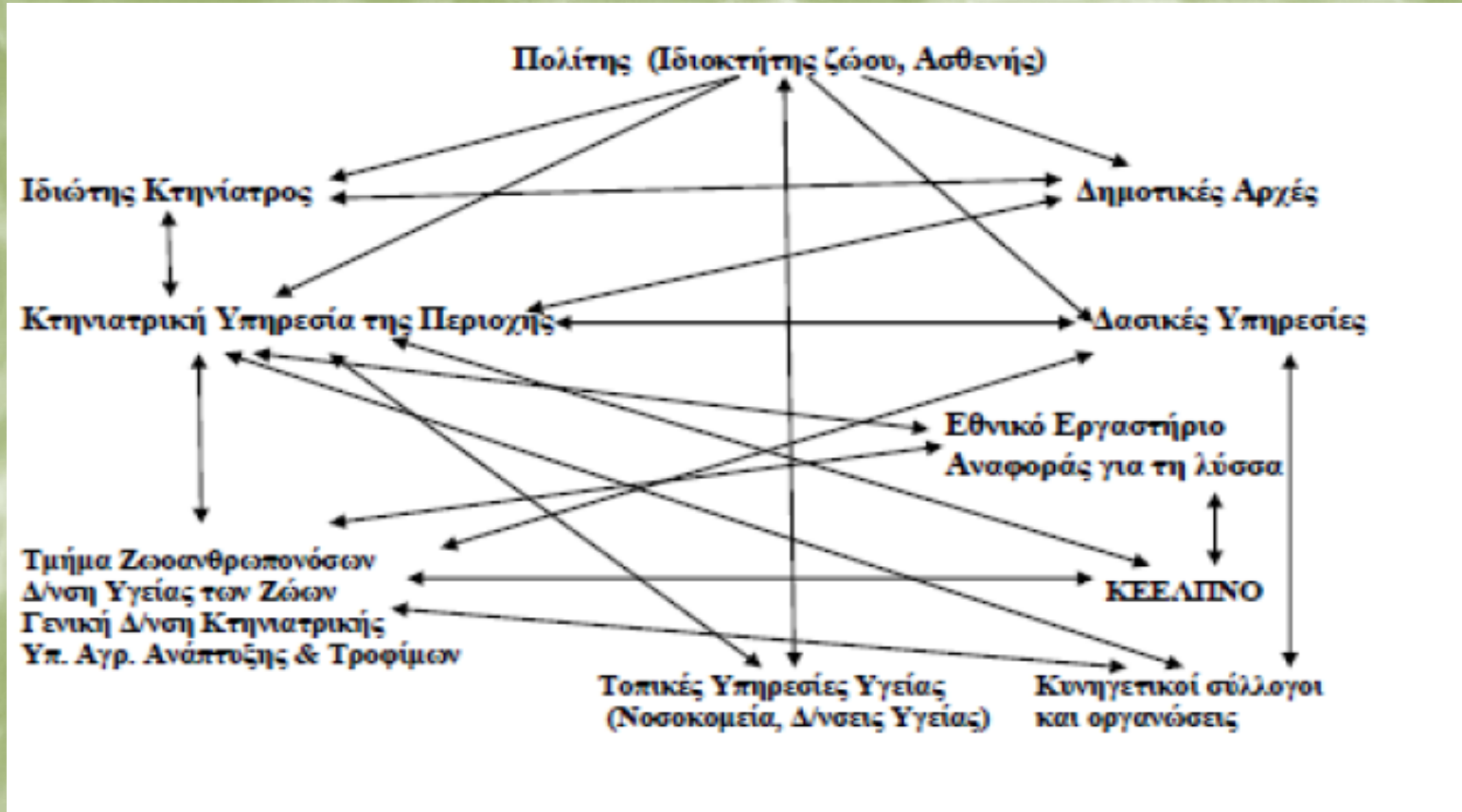
- Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών,
Εργαστήριο Λοιμωδών και Παρασιτικών
Νοσημάτων, Τμήμα Ιολογίας

Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα
των ζώων

Πρόγραμμα – Αρμόδιες Αρχές – Λοιποί φορείς

- Περιφερειακές κτηνιατρικές υπηρεσίες
- Ειδική γραμματεία δασών- Υπουργείο Περιβάλλοντος, ενέργειας και κλιματικών αλλαγών
- Δήμοι
- Κυνηγετική συνομοσπονδία
- Υπηρεσίες Υγείας, ΚΕΕΛΠΝΟ
- Ιδιώτες Κτηνίατροι
- Φιλοζωικά σωματεία
- Περιβαντολογικές Οργανώσεις

Πρόγραμμα – Αρμόδιες Αρχές – Λοιποί φορείς

Δράσεις

- Εκπαίδευση αρμόδιων κτηνιατρικών αρχών
- Εκπαίδευση φυλάκων θήρας και κυνηγών
  - Μέτρα βιοασφάλειας
  - Διαδικασία δειγματοληψίας, και μεταφορά δειγμάτων στις κτηνιατρικές αρχές

Εξετασθέντα δείγματα το 2012

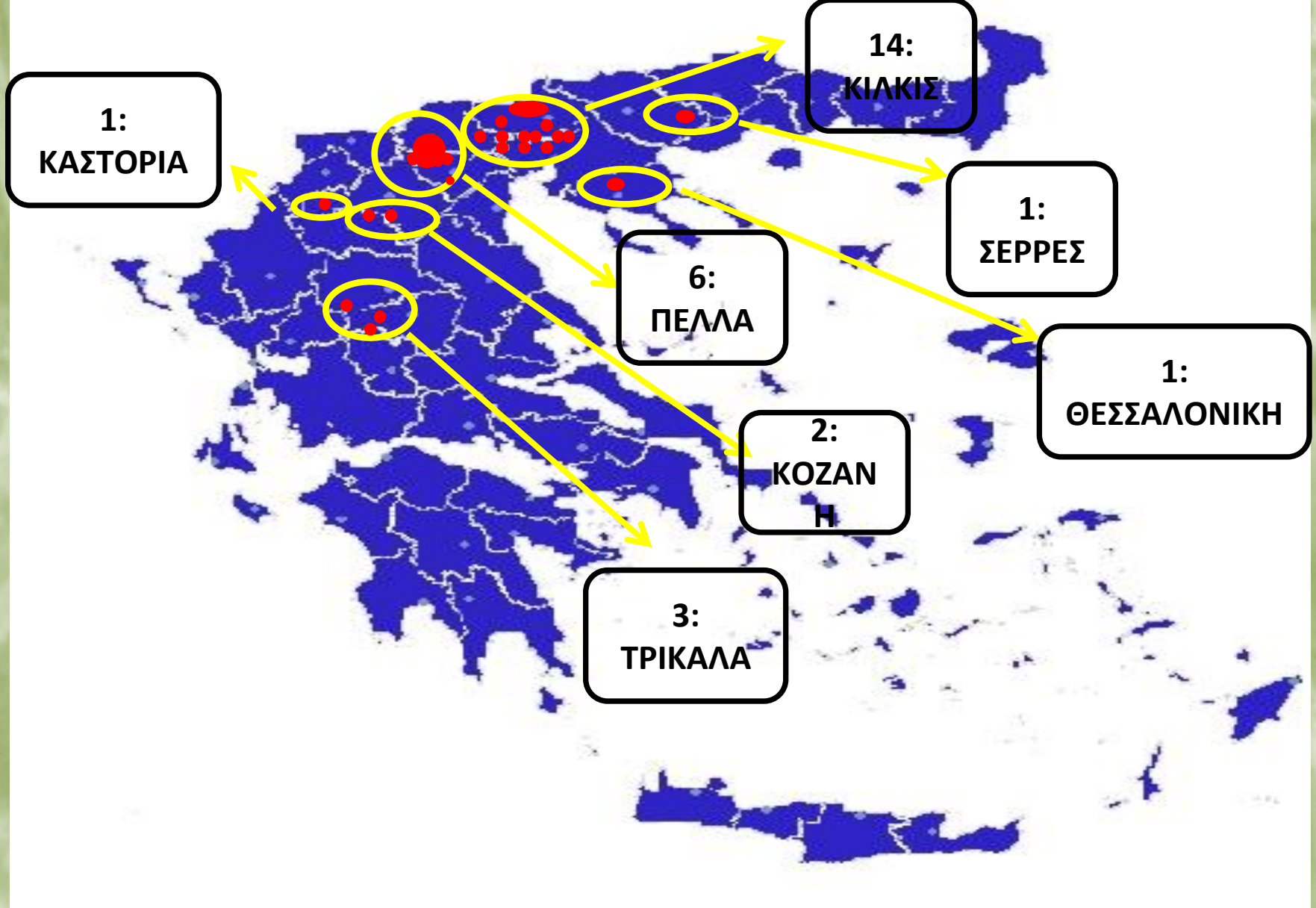
2012

237 δείγματα εξετάσθηκαν ως προς τη λύσσα–
9 θετικά (2 σκυλιά and 7 αλέπούδες)

2012: Πρώτο κρούσμα σε ζώα στην Ελλάδα έπειτα από
το 1987

Οκτώβρης 2012: Κόκκινη αλεπού στο Παλιόκαστρο, στην ΠΕ Κοζάνης

	2012			2013									
Αριθμ ός επιβεβ αιωμέ νων θετικώ ν ζώων	Οκτ	Νοε	Δεκ	Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαι	Ιου	Ιουλ	Αυγ		
Κατ/δι α		1	1		1				1	1			
Αγρια	1		6	3	2	4	2	1	1	1	2		
Σύνολ ο	1	1	7	3	3	4	2	1	2	2	2	28	

Κρούσματα/ ΠΕ: Οκτώβριος 2012 έως Αύγουστος 2013

FYROM

FYROM

DIPERĪJA (BANIA)
ENITSA

FLORINA

KASTORIA

KOZANI

GREVENA

METORA

TRIKALA

EDESSA

VERIA

KATERINI

ELASSONA

LARISSA

KARDITSA

STAVRITSA

THESSALONIKI

THERMAIKOS KOLPOS

VOLOS

SERES

PAORAMA

N. MOUDANIA

PROSESSANI

AMIPOLIS

STRATONI

NEOS MARMARAS

DRAMA

ELIOTHOROS

VELISTINO

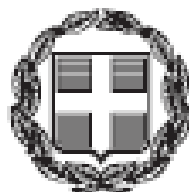
PSATOLIA

GOURA

KIRA

PANAGIA

PIRRO

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 198

5 Φεβρουαρίου 2013

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 331/10301

Πρόγραμμα Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ -
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Το Κανονισμό 998/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί «υγειονομικών όρων που εφαρμόζονται στις μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις ζώων συντροφιάς», όπως ισχύει.
2. Το Β.Δ. 35/24.4.1986, (Α' 174) άρθρα 56,57 και 60.
3. Το Ν.Δ. 86/1969 (ΦΕΚ Α' 7) «Δασικός Κώδικας».
4. Το Π.Δ. 133/92 (ΦΕΚ Α' 66), άρθρο 3, «Η επιβολή υγειονομικών και λοιπών μέτρων για τη προστασία και την αντιμετώπιση των κτηνικών ασθενειών που μεταδίδονται από ζώα συντροφιάς».

11. Το Π.Δ. 86/2012 (Α' 141) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

12. Την υπ' αριθμ. Υ44/5.7.2012 (ΦΕΚ Β' 2094) απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων Χαράκπουλο Μάημο».

13. Την υπ' αριθμ. Υ46 /6.7.2012 (ΦΕΚ Β' 2101) απόφαση Πρωθυπουργού περί καθορισμού αρμοδιοτήτων του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής Καλαφάτη Σταύρο».

14. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη.

15. Τη σχετική εισήγηση της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων για την ανάγκη εφαρμογής του προγράμματος αυτού, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Σκοπός - Στόχος

οι Σκοπός του προγράμματος αποτελεί η επίλυση

Νέες δράσεις, Νέες αποφάσεις

- Παθητική επιτήρηση σε όλη τη χώρα!!!!
- Έμφαση:Εμβολιασμός σκύλων-γατών δεσποζόμενων και αδέσποτων
- Εμβολιασμός Αλεπούδων
- Σωστή διαχείριση διαφορετικών περιπτώσεων
- Μετακινήσεις ζώων

Μετακινήσεις ζώων

- Όλα τα κατοικίδια σαρκοφάγα ηλικίας άνω των τριών μηνών που πρόκειται να μετακινηθούν μεταξύ όλων των ΠΕ πρέπει να είναι εμβολιασμένα κατά της λύσσας **τουλάχιστον 21 ημέρες πριν τη μετακίνησή τους**
- Όλα τα σαρκοφάγα τα οποία εισέρχονται στη χώρα από άλλα Κ-Μ ή εισάγονται από τρίτες χώρες πρέπει να πληρούν τους όρους, όσον αφορά τον αντιλυσσικό εμβολιασμό, τον ορολογικό έλεγχο των αντισωμάτων και τα συνοδευτικά έγγραφα, που περιγράφονται στα κεφάλαια II και III του Καν. (ΕΚ) 998/2003, όπως αυτός ισχύει

Νέες δράσεις, Νέες αποφάσεις

ΠΑΡΑΠΕΜΠΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΓΙΑ ΛΥΣΣΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Πόλη - Ημέρ/νία

Αριθ. Πρωτ. ....

Εργαστήριο

ΠΡΟΣ: (Αρμόδιο

Πληρ.: .....

ΚΟΙΝ:

Τηλ.: .....

Fax : .....

ΘΕΜΑ: Αποστολή δειγμάτων για το Πρόγραμμα Επιτήρησης της Λύσσας

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΖΩΟΥ	
Είδος ζώου	Οικόσιτο = Αγριας πανίδας =
Είδος ζώου	κόκκινη αλεπού = λύκος = τσακάλι = πετροκούναβο = νυφίτσα = ασβός = νυχτερίδα = σκύλος = γάτα = αγελαία = ημιάγρια βοοειδή = πρόβατα = αίγες = αγριόχοιρος = άλλο =(1)
Φύλο του ζώου	
Αν το ζώο θανατώθηκε στα πλαίσια ελέγχου αποτελεσματικότητας του εμβολιασμού των	

αλεπούδων	
Εμβολιαστική κατάσταση του ζώου ως προς τη λύσσα (2)	Εμβολιασμένο = Μη εμβολιασμένο =
Αριθμός microchip εφόσον υπάρχει	
Εμβολιαστικό σκευασμα	
Ημερομηνία τελευταίου αντιλυσσικού εμβολιασμού	
Τόπος που βρέθηκε	Αστική = Περιαιστική = Δασική = Άλλο = (3)
Γεωγραφικές συντεταγμένες (εάν είναι εφικτό)	
Ημερομηνία που βρέθηκε	
Κατάσταση που βρέθηκε το ζώο	
Πιθανή αιτία θανάτου	Τραυματισμός = Ποροβολισμός = Τροχαίο = άλλο = (4)
Εάν έχει δαγκώσει άνθρωπο ή άλλο ζώο	
Ημερομηνία δαγκώματος	
Συμπεριφορά του ζώου- κλινικά συμπτώματα	

Εξετασθέντα δείγματα το 2013

2013 (έως σήμερα)

357 δείγματα εξετάσθηκαν ως προς τη λύσσα

19 θετικά (1 γάτα, 2 σκύλοι, και 16 αλεπούδες)

Βαθμός παθητικής επιτήρησης ανά ΠΕ

Περιφερειακή ενότητα	Ζώα που εξετάστηκαν το 1 ^ο εξάμηνο του 2013	Ζώα που πρέπει να εξεταστούν το 2013
Ιωαννίνων	16	81
Γρεβενών	9	61
Καστοριάς	9	61
Κοζάνης	19	72
Πρεβέζης	0	
Αρτας	0	
Ημαθίας	1	61
Θεσπρωτίας	7	54
Καβάλας	11	57
Φλώρινας	14	61
Αιτωλοακαρνανίας	2	
Δράμας	23	72

Βαθμός παθητικής επιτήρησης ανά ΠΕ

Περιφερειακή ενότητα	Ζώα που εξετάστηκαν το 1 ^ο εξάμηνο του 2013	Ζώα που πρέπει να εξεταστούν το 2013
Πιερίας	4	
Θεσσαλονίκης	19	77
Χαλκιδικής	4	
Κιλκίς	28	62
Πέλλας	12	62
Σερρών	42	79
Λάρισας	2	
Τρικάλων	7	
Καρδίτσας	4	
Ευρυτανίας	1	
Φθιώτιδας	2	
Μαγνησίας	1	

Βαθμός παθητικής επιτήρησης ανά ΠΕ

Περιφερειακή ενότητα	Ζώα που εξετάστηκαν το 1 ^ο εξάμηνο του 2013	Ζώα που πρέπει να εξεταστούν το 2013
Αργολίδας	2	
Αττικής	23	
Εύβοιας	2	
Έβρου	10	
Ηλίας	2	
Λακωνίας	1	
Λευκάδας	2	
Ρεθύμνου	1	
Ροδόπης	4	
Βοιωτίας	4	
Ξάνθης	7	

Ενέργειες

- Εγκύκλιοι του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων για ενίσχυση επιτήρησης – κάποιες ΠΕ δεν έχουν αποστείλει καθόλου δείγματα!!
  - Παθητική επιτήρηση
  - Δειγματοληψία από λυσσύποπτα ζώα

Εγκύκλιοι:

1997/60141/20.05.2013

2202/65620/30.05.2013

3240/99477/ 12.08.2013

Στοιχεία για τα περιστατικά πιθανής έκθεσης σε ανθρώπους

215 χορηγήσεις προφυλακτικής αγωγής σε περιστατικά που αφορούσαν άτομα που ήρθαν σε επαφή με ζώο με πιθανή μετάδοση λύσσας από τις οποίες οι 116 (54%) περιελάμβαναν μόνο εμβόλιο και οι 99 (46%) εμβόλιο και ορό

- Εμπλεκόμενα ζώα:
- 89,3% (192) σκύλοι
- 7,4% (16) γάτες
- 1,9% (4) αλεπούδες
- 0,9 % άλλο είδος (1 αρκούδα και 1 κουνάβι)
- 0,5% δεν προσδιορίζεται

Στοιχεία για τα περιστατικά πιθανής έκθεσης σε ανθρώπους

Αναφορικά με τα περιστατικά που εμπλέκεται σκύλος:

- 69.6 % αδέσποτοι σκύλοι
- 18,7% κατοικίδιοι
- 11.7 % ποιμενικοί σκύλοι

Άλλες δράσεις

- **Ορισμός Επιτροπής για τη λύσσα**
- **Ενημέρωση των Υπηρεσιών και του Κοινού**
  - **Εγχειρίδιο για τη λύσσα: website και ενημέρωση αρμόδιων αρχών**
  - **Γενικές πληροφορίες για τη λύσσα στο website**
  - **Φυλλάδιο ενημερωτικό**
  - **TV spot, αφίσες και φυλλάδια**
- **Εκπαίδευση φορέων και υπηρεσιών**
- **2 επίσημοι κτηνίατροι από κάθε ΠΕ: Υπεύθυνοι για την εφαρμογή του Προγράμματος**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής, Διεύθυνση Υγείας των Ζώων

Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων

Εγχειρίδιο για τον έλεγχο και την πρόληψη της λύσσας

ΑΘΗΝΑ Μάιος 2013

<http://www.minagric.gr>

Αρχική Πολίτης Νοσήματα που μεταδίδονται από τα ζώα στον άνθρωπο Λύσσα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ !

